

Wspólnymi cechami obu stanowisk są: stosunkowo wysokie (lecz nie nadmierne) uwilgotnienie gleby (poziom wód gruntowych utrzymuje się w granicach 100–120 cm), swobodny dostęp światła do dna lasu, kwaśny odczyn gleby oraz organiczny utwór glebowy, występujący w warstwie powierzchniowej. Niech przedstawiony powyżej opis posłuży poszerzeniu naszej wiedzy o wymaganiach ekologicznych tej pięknej i w pełni zasługującej na ochronę paproci.

Paweł Rutkowski

PIŚMIENNICTWO

Baryła J., Pietras B. 1982. *Długosz królewski Osmunda regalis L. w Polsce*. Roczn. Ochr. Przyr.: 111–143.

Kuczyńska I. 1961. *Notatki florystyczne z Dolnego Śląska*. Frag. Flor. et Geob. 7 (2): 305–307.

Kusiak W. 1997. *Lasy Rychtałskie*. Wyd. Przgl. Leśn., Poznań.

Systematyka gleb Polski 1989. PTG, Roczn. Gleb. 40 (3/4): 77.

Założenia metodyczne prac glebowo-siedliskowych i fitosocjologicznych w leśnych kompleksach promocyjnych 1995. Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych, Warszawa.

Zajac A., Zajac M. (red.) 1997. *Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych chronionych w Polsce*. Nakł. Prac. Chorol. Komput. Inst. Bot. UJ, Kraków.

Nowe stanowisko dzwonka szczecińskiego *Campanula cervicaria* we wschodniej Wielkopolsce

Dzwonek szczeciński *Campanula cervicaria* rośnie w Polsce głównie w murawach kserotermicznych oraz w widnych lasach i zaroślach (Szafer i in. 1953, Rutkowski 1998). Szafer i in. (1953) uznawali go za roślinę pospolitą zarówno na niżu, jak i w górach. Obecnie w Wielkopolsce jest gatunkiem zagrożonym wyginięciem – kategoria V (Żukowski, Jackowski 1995).

8 sierpnia 1998 r. napotkano jeden przekwitnięty okaz tego gatunku w grądzie *Galio silvatici-Carpinetum* w pobliżu wsi Imielno (gmina Zagórów, powiat Słupca) (ryc. 1). Stanowisko zlokalizowane jest na terenie użytku ekologicznego Dąbrowa Imielno. Wcześniejsze prace dokumentacyjne nie wykazały obecności dzwonka szczecińskiego w tym obiekcie (np. Krupa i in. 1998). Nie odnaleziono go także, mimo szczegółowych badań, ani w okolicy Rzgowa (Parus 1987), ani na terenie gminy Zagórów (Brzeg 1991a), ani w przyległej gminie Pызdry (Brzeg 1991b), a także w gminie Łądek (Kusiak i in. 1995). Nie podano tego gatunku także z pobliskiego Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego

Ryc. 1. Lokalizacja nowego stanowiska dzwonka szczeciniastego. – A new station of *Campanula cervicaria*

(Brzeg i in. 1998). Nie zanotowali go Brzeg i Kordus-Dembowska (1987). Informację o najbliższym stanowisku podał Żukowski (1961). Autor ten odnalazł dzwonek szczeciniasty w świetlistej dąbrowie koło Kościelca. Przytoczył także wcześniejsze obserwacje innych autorów z okolic Trzepowa, Niewusza i Wilczkowa koło Turku.

Odnalezione stanowisko omawianego gatunku jest więc jedynym znanym w tej części wschodniej Wielkopolski. Ze względu jednak na prawdopodobnie znikomą liczebność populacji dzwonek szczeciniasty narażony jest na wyginięcie na tym siedliskowo niezbyt typowym dla niego stanowisku.

Adam Krupa, Katarzyna Krupa

PIŚMIENNICTWO

Brzeg A. 1991a. *Inwentaryzacja geobotaniczna gminy Zagórów*. Maszynopis, Woj. Konserw. Przyr. w Koninie, Poznań.

Brzeg A. 1991b. *Inwentaryzacja geobotaniczna gminy Puzdry*. Maszynopis, Woj. Konserw. Przyr. w Koninie, Poznań.

Brzeg A., Kopija K., Krupa A. 1998. *Ginące i zagrożone rośliny naczyniowe stwierdzone w Nadwarciańskim Parku Krajobrazowym*. Przgl. Przyr. (w druku).

Brzeg A., Kordus-Dembowska B. 1987. *Nowe stanowiska rzadkich gatunków roślin naczyniowych we wschodniej Wielkopolsce*. Badania Fizjogr. nad Pol. Zach. B, 38: 45–65.

Krupa A., Rempiński M., Brzeg A. 1998. *Wniosek o utworzenie użytku ekologicznego „Imielno”*. Maszynopis, Nadwarciański Park Krajobrazowy, Zagórów.

Kuświk H., Brzeg A., Sikora S., Wyrzykiewicz-Raszewska M., Urbański P. 1995. *Szata roślinna gminy Lądek*. Maszynopis, Wyd. Ochr. Środ. i Gosp. Wod. UW w Koninie, Poznań.

Parus M. 1987. *Rośliny naczyniowe okolic Rzgowa*. Praca magisterska, Zakład Taksonomii Roślin UAM, Poznań.

Rutkowski L. 1998. *Klucz do oznaczania roślin naczyniowych Polski niżowej*. PWN, Warszawa.

Szafer W., Kulczyński S., Pawłowski B. 1953. *Rośliny polskie*. PWN, Warszawa.

Żukowski W., Jackowiak B. 1995. *Lista roślin naczyniowych i zagrożonych na Pomorzu Zachodnim i w Wielkopolsce*. W: *Ginące i zagrożone rośliny naczyniowe Pomorza Zachodniego i Wielkopolski* (red. Żukowski W., Jackowiak B.). Bogucki Wyd. Nauk., Poznań.

Żukowski W. 1961. *Materiały do znajomości flory wschodniej Wielkopolski*. Prace Kom. Biol. PTPN 22.

OCHRONA ZWIERZĄT

Kolonie kormorana czarnego *Phalacrocorax carbo* w środkowej części granicza polsko-niemieckiego

Od około 20 lat obserwuje się w Europie gwałtowny wzrost liczebności kormorana czarnego *Phalacrocorax carbo*. Ptak ten, jeszcze do niedawna uznawany w Polsce za rzadki i objęty ochroną prawną, zwiększył swą liczebność i został uznany za takson, któremu nie grozi na razie wymarcie. W 1986 r. jego liczebność w Polsce oceniono na 3700 gniazd (Głowaciński red. 1992).

Jednym z miejsc, w którym nastąpił szybki wzrost populacji lęgowej, jest obszar zlokalizowany po obu brzegach Nysy Łużyckiej. Po stronie polskiej są to dwa województwa: zielonogórskie i jeleniogórskie (w granicach obowiązujących do 31 grudnia 1998 r.). Przytoczono także dane